

احکام قانونی پیشنهادی در حوزه مدیریت محیط زیست شهری

بخش اول - تعاریف

ماده ۱ - عبارات و اصطلاحاتی که در این قانون بکار رفته اند دارای معانی زیر میباشند :

۱- مدیریت محیط زیست شهری : عبارت است از فرآیند تصمیم گیری در جهت تدوین راهبردهای توسعه شهری متناسب با الزامات زیست محیطی بنا بر مقتضیات زمانی و مکانی و سیاست گذاری، برنامه ریزی و کنترل و نظارت بر آن دسته از فعالیت هایی که تاثیر بارز بر محیط زیست شهری دارد.

۲- حفاظت محیط زیست شهری : عبارت است از اتخاذ سیاست ها، تدابیر و اقدامات لازم برای حفظ و حمایت شهروندان در برابر آن دسته از شرایط و عوامل تهدید کننده محیط زیست که سلامت روانی و جسمی شهروندان را به مخاطره می اندازد و همچنین پیشگیری و ممانعت از هر نوع آلودگی و اقدام مخربی که باعث بر هم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست شهری میشود.

۳- آلودگی محیط زیست : عبارت است از پخش، انتشار، تخلیه و آمیختن هر نوع ماده خارجی اعم از جامد، مایع، گاز در آب یا هوا یا خاک یا زمین و یا ایجاد تشعشع و امواج در محیط زیست به میزان و مقداری که کیفیت فیزیکی یا شیمیایی یا زیستی و بیولوژیک آن را به طوری که زیان آور به حال انسان یا سایر موجودات زنده یا گیاهان و یا آثار و ابنیه باشد تغییر دهد.

۴- آلودگی هوا : عبارت است از وجود و پخش و یا تخلیه یک یا چند آلوده کننده اعم از بخار و گاز، تشعشع و پرتوهای یونیزه و غیر یونیزه و دیگر آلاینده ها در هوای آزاد به مقدار و مدتی که کیفیت آن را به طوریکه برای انسان و سایر موجودات زنده، گیاهان و یا آثار و ابنیه مضر باشد تغییر دهد.

۵ - آلودگی آب : عبارت است از تغییر مواد محلول یا معلق یا تغییر درجه حرارت و دیگر خواص فیزیکی، شیمیایی و بیولوژیکی آب در حدی که آب را برای مصارفی که برای آن مقرر شده است زیان آور یا غیر مفید سازد.

۶ - آلودگی صوتی : عبارت است از پخش و انتشار هر گونه صوت و صدا و ارتعاش بیش از حد مقرر و مجاز در فضای باز (غیر سرپوشیده).

۷ - آلودگی نوری : عبارت است از تابش و انتشار نورهای غیر طبیعی در محیط زیست به صورت مزاحم و آزار دهنده به نحوی که در صورت تداوم برای سلامت انسان زیان آور بوده و باعث اختلال در دید، آسیب های چشمی، کاهش تمرکز ذهن و سایر مشکلات روانی و جسمی می گردد.

۸- فضای سبز شهری : عبارت است از محدوده هایی از بافت شهری با پوشش گیاهی از جمله اراضی مشجر که نوعاً فاقد کاربری های اصلی مسکونی، تجاری و صنعتی بوده و شامل فضاها ی سبز عمومی ، نیمه عمومی و فضای سبز خصوصی میباشد.

۸-۱- فضای سبز عمومی که به اشکال و عناوین گوناگون مانند پارک، بوستان، پارک جنگلی، پارک طبیعت و امثال آنها شناخته میشوند دارای بازدهی عمومی، اجتماعی و اکولوژیکی بوده و عموماً برای گذران اوقات فراغت، تفریح و تفرج و بهره مندی از محیط زیست آرام یا زیباسازی شهر مورد استفاده قرار می گیرند. فضای سبز حاشیه معابر و میادین در شمار فضای سبز عمومی محسوب میشود.

۸-۲- فضای سبز نیمه عمومی فضاهائی هستند که گرچه دارای بازدهی اکولوژی و تملطیف کننده فضا هستند ولی بطور عمومی و اجتماعی قابل استفاده نمی باشند مانند فضای سبز پادگانها، مدارس، دانشگاه ها، بیمارستان ها و کارخانجات.

۸-۳- فضای سبز خصوصی که اصطلاحاً فضای سبز غیر شهری هم نامیده میشوند هر چند در بافت شهری قرار دارند ولی دارای کارکرد عمومی و اجتماعی نمی باشند مانند باغات و باغچه منازل.

۹- پسماند: عبارت است از مواد جامد، گاز و مایع (غیر از فاضلاب) که بطور مستقیم یا غیر مستقیم حاصل فعالیت انسان بوده و از نظر تولید کننده زائد تلقی می شود. پسماندها از نظر کلی به دو گروه : "عادی" و " ویژه" و از جهت انواع به پنج گروه "خانگی"، "پزشکی"، "کشاورزی" و "صنعتی" تقسیم میشوند.

پسماندهای اصطلاحاً بزرگ مانند خودروهای اسقاطی و فرسوده، کمد و تختخواب و پسماندهای الکترونیکی مانند یخچال و تلویزیون های غیر قابل استفاده جزو پسماندهای عادی محسوب میشوند.

۱۰- فاضلاب: عبارت است از هر نوع ماده مایع و آب آلوده به مواد آلاینده و رواناب های آلوده شهری که حاصل فعالیت های صنعتی، کشاورزی، دامداری، شهری و خانگی، بیمارستانی و آزمایشگاهی و امثال آن می باشد که به آب یا خاک تخلیه شود.

۱۱- منابع مولد آلودگی یا منابع آلاینده: عبارت است از واحدها و یا منابعی که فعالیت یا بکار انداختن و یا بهره برداری از آنها بصورت عمدی یا غیر عمدی موجب آلودگی محیط زیست می شود.

۱۲- مسئول آلودگی: عبارت است از هر شخص حقیقی که مدیریت، اداره یا تصدی منابع مولد آلودگی را خواه برای خود، خواه به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر بر عهده داشته و یا شخصاً بطرق مختلف عامل ایجاد آلودگی باشد.

۱۳- استاندارد های آلودگی : که حد مجاز آلودگی نیز نامیده میشود عبارت است از میزان و مشخصات ویژه ای که با توجه به اصول حفاظت و بهسازی محیط زیست برای آلاینده ها و جلوگیری از آلودگی محیط زیست تعیین و مقرر می شود.

۱۴- محصول تراریخته یا دست ورزی شده عبارت است از ، هر نوع محصول گیاهی یا حیوانی از قبیل میوه جات ، صیفی جات ، سبزی جات ، غلات ، حبوبات تخم ماکیان و پرندگان و امثال آنها که از طریق ترکیب مواد ژنتیکی یا استفاده از فن آوری زیستی (بیوتکنولوژی) بدست می آید.

۱۵ - منظور از کلان شهرها در این قانون شهرهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر میباشد.

بخش دوم - اهداف و وظایف شهرداری

ماده ۲ - اهداف کلی شهرداری در زمینه مدیریت محیط زیست شهری عبارت است از :

الف- تامین حقوق شهروندان برای برخورداری از محیط زیست سالم و مطلوب و ارتقای کیفیت زندگی آنان در محیط زیست شهر.

ب- حفاظت، بهبود و بهسازی محیط زیست شهری و پیشگیری و ممانعت از هر نوع آلودگی و هر اقدام مخربی که موجب بر هم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست در محدوده و حریم شهر میشود.

ماده ۳ - وظایف شهرداری در زمینه محیط زیست شهری به قرار زیر است :

۱- اتخاذ تدابیر لازم برای ایجاد ، گسترش، حفظ و نگهداری فضای سبز شهری و بطور کلی مدیریت آنها.

۲- اعمال مدیریت پسماندهای عادی (شهری و خانگی) در محدوده و حریم شهر و همچنین مراقبت و نظارت بر عملیات اجرایی سایر پسماند ها در این محدودهها.

۳- سیاستگذاری، برنامه ریزی و ارایه کلیه خدمات مربوط به تامین و توزیع آب شهری و جمع آوری و انتقال و تصفیه فاضلاب در محدوده و حریم شهر .

۴ - اقدام در جهت پیشگیری، کنترل و کاهش آلودگی های زیست محیطی از قبیل آلودگی هوا، آب و خاک ، صوتی، نوری، بویایی و سایر آلودگی های زیست محیطی .

۵- ساماندهی کارخانجات، کارگاه ها و واحدهای تولیدی و خدماتی آلوده کننده و مزاحم در محدوده و حریم شهر و کنترل آلودگی آنها و در صورت لزوم انتقال به نقاط مناسب به ترتیب مقرر در این قانون.

۶- ساماندهی ترافیک و سیستم حمل و نقل شهری و نظارت بر تردد وسایل نقلیه موتوری و کنترل آلودگی آنها.

۷- اتخاذ تدابیر لازم برای جلوگیری از آلودگی بصری یا نابسامانی منظر و برنامه ریزی و اقدام در جهت زیبا سازی محیط زیست شهری و پیشنهاد ضوابط زیبا سازی و هویت بخشی به سیما و کالبد شهری جهت تصویب در مراجع ذیربط.

۸- کشف و پیگیری تخلفات ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست در محدوده و حریم شهر و اخذ ضرر و زیان خسارات وارده بر محیط زیست شهری.

۹ - حفاظت از محیط زیست طبیعی شهر و ساماندهی آن.

۱۰- صدور مجوز ایجاد و اداره موزه های تاریخ طبیعی و باغ های وحش و نظارت بر فعالیت آنها در محدوده و حریم شهر بر اساس ضوابط و مقررات سازمان حفاظت محیط زیست.

۱۱- صدور مجوزهای احداث، تکمیل و توسعه واحدهای صنفی، تجاری و صنعتی اثرگذار بر محیط زیست در محدوده و حریم شهر بر اساس مقررات و ضوابط زیست محیطی.

۱۲ - اقدام در جهت تنویر افکار عمومی و جلب مشارکت شهروندان برای حفاظت محیط زیست.

۱۳- بررسی و شناخت و پایش وضعیت شاخص های زیست محیطی شهری و تهیه کارنامه محیط زیست و انتشار سالانه آن

بخش سوم - احکام اجرایی

الف - مدیریت فضای سبز

ماده ۴ : اتخاذ تدابیر لازم برای ایجاد ، گسترش ، حفظ و نگهداری و بطور کلی مدیریت فضای سبز عمومی در شهرها و ممانعت از قطع بی رویه درختان و یا از بین بردن آنها به هر طریق و وسیله توسط اشخاص حقیقی و حقوقی در فضاهای سبز عمومی و نیمه عمومی و اراضی مشجر واقع در محدوده و حریم شهر برعهده شهرداری میباشد که طبق مفاد این قانون و همچنین لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب سال ۱۳۵۹ و اصلاحات بعدی آن و سایر مقررات مربوط عمل مینماید.

ماده ۵- احداث، نگهداری، توسعه، بهره برداری و بطور کلی مدیریت جنگل های دست کاشت و پارک های جنگلی، مراتع قابل درختکاری، نهالستانهای متروکه و اراضی واقع در کاربری های فضای سبز و کمر بند سبز شهری در محدوده و حریم شهر به منظور توسعه فضای سبز و اعمال کاربری طبق ضوابط و طرح مصوب با حفظ مالکیت دولت و بدون دریافت حقوق مالکانه در اختیار شهرداری قرار میگیرد. در این صورت مسولیت حفظ، نگهداری و مدیریت آنها با شهرداری میباشد. تغییر کاربری و احداث هر گونه بنا و تاسیسات جز آنچه برای حفاظت و مدیریت فضای سبز لازم است در فضاهای سبز مذکور ممنوع میباشد.

ماده ۶- حفاظت و مدیریت مناطق چهارگانه مذکور در بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست مصوب ۱۳۵۳ و پارکهای طبیعت در محدوده و حریم شهر به شهرداری محول میشود تا بر اساس قوانین و مقررات زیستمحیطی و نظارت سازمان حفاظت محیط زیست عمل نماید . انتقال مالکیت اراضی اینگونه مناطق ، تصرف ، تغییر کاربری تغییر اکوسیستم و ایجاد هر گونه بنا و ساخت و ساز در آنها مطلقاً ممنوع است .

ماده ۷- قطع درختان و تغییر کاربری اراضی مشجر و باغات موضوع قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغها مصوب سال ۱۳۷۴ به سایر کاربری ها در حریم شهر ممنوع است . در موارد ضروری قبل از طرح ضرورت در کمیسیون موضوع تبصره یک ماده ۱ قانون مذکور اخذ نظریه شهرداری مبنی بر عدم تاثیر تغییر کاربری بر مولفه های اکولوژیکی نظیر کیفیت هوا و عدم مغایرت با استانداردهای فضای سبز شهری الزامی است . همچنین در مواقعی که موضوع به لحاظ وقوع در حریم شهردر کمیسیون مطرح میشود حضور نماینده شهرداری با داشتن حق رای لازم است .

ماده ۸- تصمیمات کمیسیون ماده ۵ قانون تاسیس شورای عالی شهر سازی و معماری ایران درباره تغییر کاربری اراضی در محدوده و حریم شهر و همچنین صدور مجوز احداث و توسعه بنا و هرگونه ساخت و ساز در این محدوده ها می بایستی با الویت حفظ و گسترش فضای سبز و منوط به رعایت استاندارد های فضای سبز شهری در هر منطقه بر اساس ضوابط مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری میباشد .

ماده ۹- اجرای هر نوع طرح و پروژه اصلاحی یا بازسازی معابر و میدین و بزرگراه ها و توسعه تاسیسات و فضاهای خدمات عمومی شهری شهرداری باید با الویت حفظ فضای سبز صورت گیرد . در صورت ضرورت قطع درختان ، شهرداری موظف است به میزان حداقل دو تا سه برابر درختان قطع شده و فضای سبز تخریب شده در همان منطقه شهری فضای سبز ایجاد کند .

ب - مدیریت پسماند

ماده ۱۰- مدیریت اجرایی پسماندهای عادی اعم از برنامه ریزی ، ساماندهی ، جمع آوری ، ذخیره سازی ، جداسازی ، حمل و نقل ، بازیافت ، پردازش و دفع ، در محدوده و حریم شهرونی آموزش و اطلاع رسانی در این زمینه و همچنین نظارت بر مدیریت اجرایی سایر پسماندها از جمله نظارت بر اجرای ضوابط و روش های مربوط مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست موضوع ماده ۱۱ قانون مدیریت پسماندها مصوب سال ۱۳۸۳ بر عهده شهرداری میباشد .

تبصره - وظایف و اختیارات وزارت کشور در زمینه نظارت بر مدیریت کلیه پسماندها مصرح در قوانین و مقررات مربوط در محدوده و حریم شهر به شهرداری محول میشود .

ماده ۱۱- در آمد حاصل از اجرای قانون مدیریت پسماندها موضوع ماده ۲۱ آن قانون در صورتیکه در محدوده و حریم شهر تحصیل شده باشد در اختیار شهرداری قرار میگیرد تا صرف آموزش ، فرهنگ سازی

اطلاع رسانی، رفع آلودگی ناشی از پسماند ها در شهر و حفاظت محیط زیست شهری و همچنین تامین امکانات لازم برای اجرای قانون در حدود اختیارات شهرداری گردد.

ج - آلودگی آب و خاک

ماده ۱۲- تخلیه و پخش و نشست فاضلاب و هرنوع ماده آلوده کننده آب و خاک از منابع مختلف اعم از کارخانجات و کارگاه ها، واحدهای تولیدی، خدماتی و سایر منابع آلاینده در محیط زیست شهری از جمله در معابر، جوی ها و انهار و آبهای پذیرنده اعم از سطحی و زیرزمینی در محدوده و حریم شهر ممنوع میباشد شهرداری موظف است هر یک از منابع آلاینده آب و خاک در محدوده و حریم شهر را مورد بررسی و شناسایی و بازرسی قرار دهد. در صورتیکه آلودگی هر یک از منابع مذکور بیش از حد استانداردهای زیست محیطی مقرر باشد مراتب را کتبا با ذکر نوع و میزان آلودگی به صاحبان یا مسئولان منابع مذکور اعلام خواهد نمود تا در مهلت معینی که توسط شهرداری بنابر مقتضیات تعیین میشود نسبت به رفع آلودگی یا توقف فعالیت و تعطیل کار تا رفع آلودگی اقدام نماید.

در صورتیکه مسئولان منابع آلاینده با دلایل قابل قبول اثبات نمایند که ظرف مهلت تعیین شده رفع آلودگی امکان پذیر نمیشود شهرداری مهلت اضافی درباره اینگونه منابع قایل خواهد شد. تبصره ۱- در صورتیکه بازرسی از هر یک از منابع مذکور به موجب قوانین دیگر مستلزم کسب اجازه از دادستان باشد نسبت به اخذ نمایندگی از دادستان اقدام خواهد نمود.

تبصره ۲- استانداردهای زیست محیطی موضوع این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت کشور (سازمان شهرداری ها) و شهرداری تهران تهیه و به تصویب شورای عالی محیط زیست میرسد.

ماده ۱۳- در صورتیکه صاحبان و مسئولان منابع آلوده کننده واقع در محدوده و حریم شهر ظرف مهلت تعیین شده مبادرت به رفع آلودگی یا ممانعت از کار و فعالیت منبع آلاینده ننمایند در مورد کارخانجات و کارگاه ها بنا به درخواست شهرداری و طبق دستور دادستان محل که توسط ماموران انتظامی به مورد اجرا گذاشته میشود و در مورد واحدهای خدماتی و سایر منابع آلاینده توسط ماموران شهرداری از کار و فعالیت اینگونه منابع جلوگیری بعمل خواهد آمد.

در صورتیکه صاحبان و مسئولان منابع مذکور به تصمیم شهرداری یا دستور دادستان اعتراض داشته باشند می توانند به دادگاه عمومی محل شکایت کنند، دادگاه فوراً و خارج از نوبت به موضوع رسیدگی کرده و در صورتیکه اعتراض را وارد تشخیص دهد رای به ابطال دستور دادستان یا تصمیم اقدام شهرداری مبنی بر ممانعت از فعالیت خواهد داد. رای دادگاه قطعی است.

ماده ۱۴- در مواقع و شرایط اضطراری که ایجاد آلودگی، محیط زیست شهری را شدیداً به مخاطره انداخته و یا سلامت شهروندان را تهدید نماید شهرداری میتواند خارج از تشریفات مقرر اقدامات لازم برای ممانعت

از کار و فعالیت منابع آلاینده را بعمل بیاورد. تشخیص شرایط اضطراری و تهدید سلامت مردم بر عهده کارگروهی متشکل نمایندگان ذیصلاح شهرداری، سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی است.

ماده ۱۵- ایجاد، توسعه و بهره برداری از تاسیسات مربوط به تامین و توزیع آب شهری و جمع آوری و انتقال و تصفیه فاضلاب و حفاظت از تاسیسات مذکور و مدیریت منابع آب در محدوده و حریم شهر بر عهده شهرداری میباشد. برای انجام وظایف و تکالیف مقرر در این ماده شرکتی تحت عنوان " شرکت آب و فاضلاب شهری" در شهرهای مراکز استان ها تشکیل میشود. ماده ۱۶- شرکت یاد شده دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی میباشد. اساسنامه شرکت مذکور در کلانشهر تهران به تصویب شورای اسلامی شهر تهران و در سایر شهرها پس از تصویب شورای اسلامی شهر به تایید وزارت کشور خواهد رسید.

ماده ۱۷- با تشکیل شرکت های آب و فاضلاب شهری در شهرهای مذکور، سهام دولت در شرکت های آب و فاضلاب استان (موضوع قانون تشکیل شرکت های آب و فاضلاب مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۱۱) به شرکت های جدید التاسیس واگذار میشود.

کلیه پرسنل، تاسیسات، ماشین آلات، اراضی، ابنیه، تعهدات، حقوق و هر نوع مایملک شرکت های آب و فاضلاب استان در شهرهای مورد بحث به شرکت های آب و فاضلاب شهری شهرهای مربوط منتقل و جزء دارایی های شرکت های جدید التاسیس منظور می شوند.

ماده ۱۸- شرکت های آب و فاضلاب شهری مراکز استان ها میتوانند در صورت لزوم با تصویب مجمع عمومی نسبت به تشکیل یا ایجاد شعب و یا نمایندگی در شهرهای پرجمعیت آن استان و یا دیگر شهرها که دارای شرایط و امکانات لازم برای ایجاد و فعالیت داشته باشند اقدام نمایند. تبصره - شرکت آب و فاضلاب شهری تهران با تصویب مجمع عمومی شرکت میتواند بنا بر مقتضیات در چند منطقه از تهران نسبت به تشکیل شرکت اقدام نماید.

ماده ۱۹- تا زمانی که شرکت آب و فاضلاب شهری در مراکز استان ها و سایر شهرها ایجاد نشده باشد، شرکت های آب و فاضلاب استان ها کماکان به انجام وظایف خود و ارائه خدمات ادامه خواهند داد.

ماده ۲۰- شهرداری موظف است در اجرای اصل چهل و چهارم قانون اساسی به تدریج زمینه واگذاری بخشی از سهام خود در شرکت های آب و فاضلاب شهری ایجاد شده را به اشخاص حقیقی و حقوقی خصوصی فراهم نماید به نحوی که میزان سهام شهرداری در این شرکت ها به ۴۹ درصد تقلیل یابد.

ماده ۲۱- برنامه ریزی و اجرای طرح های توسعه ای منابع آب شهروتامین و انتقال آب مورد نیاز از خارج از محدوده و حریم شهر به داخل شهر توسط وزارت نیرو با همکاری شهرداری صورت خواهد گرفت.

دولت موظف است اعتبار مورد نیاز برای اجرای طرح های مذکور را تامین و در اختیار وزارت نیرو قرار دهد.

ماده ۲۲- هزینه های اشتراک انشعاب ، نرخ آب مشروب و هزینه های جمع آوری و دفع فاضلاب شهر با در نظر گرفتن هزینه های بهره برداری و استهلاك بر اساس روال و ترتیبیاتی که قبلا توسط شرکت های آب و فاضلاب شهرها عمل می گردید توسط مجمع عمومی شرکت جدیدالتاسیس تهیه و پس از تصویب شورای اسلامی شهروتایید وزارت کشور از مصرف کنندگان وصول خواهد شد.

ماده ۲۳- نرخ تعرفه های آب و فاضلاب باید با سیاست های عمومی دولت و مصوبات قانونی در زمینه تعیین بهای خدمات و تعرفه ها هماهنگ باشد.

ماده ۲۴- شرکت های آب و فاضلاب شهر از پرداخت مالیات و نظایر آن، حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی ، حق الثبت و تمیر و هزینه های دادرسی و هر نوع معافیتی که تا کنون شرکت های آب و فاضلاب استان از آن بهره مند بودند برای مدت ۱۵ سال از تاریخ تشکیل معاف می باشند.

ماده ۲۵- داشتن انشعاب آب و فاضلاب لازم و ملزوم یکدیگرند ، کلیه مالکان املاک فاقد انشعاب واقع در محدوده و حریم شهر موظفند تقاضای انشعاب فاضلاب ملک خود را طی مهلتی که شرکت آب و فاضلاب شهر تعیین و اعلام می نماید به این شرکت تسلیم و هزینه آن را پرداخت نمایند در غیر اینصورت ، شرکت مذکور از ارائه خدمات مربوط خودداری و نسبت به قطع آب اینگونه املاک اقدام خواهد نمود. برقراری مجدد آب موکول به درخواست نصب انشعاب فاضلاب و پرداخت هزینه آن میباشد.

ماده ۲۶- آیین نامه اجرایی مدیریت آب و فاضلاب در محدوده و حریم شهر توسط شهرداری تهیه و پس از تایید شورای اسلامی شهر به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

ماده ۲۷- اختیارات قانونی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی در زمینه کنترل کیفیت آب شرب شهروندان و جلوگیری از آلودگی آن در محدوده و حریم شهر با حفظ و اعمال نظارت عالی وزارت مذکور به شهرداری محول میشود. نحوه اقدام به موجب آیین نامه ای خواهد بود که توسط وزارت مزبور و وزارت کشور (سازمان نظام شهرداری ها) و شهرداری تهران تهیه و به تصویب هیات وزیران میرسد.

ماده ۲۸- مرجع تشخیص و اعلام جرم در مورد تهدید علیه بهداشت عمومی و آلودگی آب و خاک موضوع ماده ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی در محدوده و حریم شهر شهرداری میباشد.

ماده ۲۹- شوراهای اسلامی شهرهای مراکز استان ها از جمله تهران موظفند به منظور تنظیم سیاست های ناظر بر امور آب و فاضلاب شهر و نظارت بر حسن اجرای امور نسبت به تشکیل هیات امنای تخصصی آب و فاضلاب شهری مرکب از سه نفر از افراد بصیر و صاحب نظر در امور آب و فاضلاب و دو نفر نمایندگان شهرداری و وزرات نیرو اقدام نمایند. آیین نامه نحوه تشکیل و حدود اختیارات هیات به تصویب شورای اسلامی شهر میرسد.

د - آلودگی هوا

ماده ۳۰- پیشگیری و ممانعت از ایجاد آلودگی هوا و کنترل منابع آلاینده اعم از کارخانجات و کارگاه ها ، وسایل نقلیه موتوری ، منابع تجاری، خانگی و متفرقه در محدوده حریم شهر به شهرداری محول میشود تا بر اساس ضوابط و استانداردهای زیست محیطی و مقررات قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب سال ۱۳۷۴ و مقررات مربوط عمل نماید، در این صورت مسولیت جلوگیری از آلودگی هوای شهر و اجرای صحیح قوانین و مقررات مزبور بر عهده شهرداری است، ولی نظارت عالیه بر حسن اجرای آنها کماکان بر عهده سازمان حفاظت محیط زیست میباشد.

ماده ۳۱- شهرداری مکلف است از تاسیس و فعالیت کارخانجات ، کارگاه ها و سایر واحدهای تولیدی و صنعتی و همچنین واحدهای تجاری و صنفی که فعالیت آنها موجبات آلودگی هوا در محدوده و حریم شهر را فراهم می نمایند بر اساس آیین نامه ای که توسط سازمان حفاظت محیط زیست ، وزارت کشور و شهرداری تهران تهیه و به تصویب هیات وزیران میرسد جلوگیری نماید.

در صورتی که رفع آلودگی و اثرات سوء زیست محیطی منابع آلاینده مذکور که قبل از تصویب این قانون ایجاد شده اند جز از طریق انتقال به نقاط مناسب خارج از شهر امکان پذیر نباشند ، شهرداری با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و وزارت خانه های کشور و جهاد کشاورزی طرح انتقال آنها را به خارج از محدوده و حریم شهر تهیه و پس از تصویب هیات وزیران به مورد اجرا خواهد گذاشت.

مقررات و ترتیب اجرای این ماده به موجب آئین نامه ای خواهد بود که توسط شهرداری و سازمان حفاظت محیط زیست و با همکاری وزارت خانه های کشور ، جهاد سازندگی و نیرو تهیه و به تصویب هیات وزیران می رسد.

ماده ۳۲- برای تشویق انتقال منابع آلاینده هوا مستقر در محدوده کلان شهرها تمهیدات زیر اتخاذ میشود:

۱- تغییر کاربری عرصه و اعیان منابع و واحد های آلاینده مذکور ترجیحا با توافق مالکان قانونی واحد ها طبق ضوابط مورد عمل شهرداری و اخذ مجوز از کمیسیون مربوط صورت خواهد گرفت.

۲- وزارت خانه های نفت ، نیرو ، ارتباطات و فن آوری اطلاعات ایران موظفند نسبت به خرید حق امتیاز و حق اشتراک و سایر امتیازات مربوط به انشعاب گاز ، آب ، برق و تلفن محل قبلی واحد های مربوط با قیمت روز و یا انتقال امتیازات یاد شده به متقاضیانی که صاحب امتیاز معرفی می نماید بدون مطالبه وجه اقدام نمایند.

ماده ۳۳- شهرداری ها موظف هستند با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست و سایر دستگاه های ذیصلاح تمهیدات لازم برای کاهش آلودگی شهرهای تهران ، تبریز ، اصفهان ، شیراز ، مشهد ، اراک و اهواز تا حد استانداردهای جهانی را فراهم نموده و همچنین تدابیر لازم برای کنترل انتشار ریزگردها را به ویژه در شهرهای استان های خوزستان ، ایلام و سایر شهرهایی که به تشخیص هیات وزیران باید در آن ها تدابیر مقابله با ریزگرد ها به مورد اجرا گذاشته شود بعمل آورند.

ماده ۳۴- اختیارات و مسئولیت های وزارت کشور در زمینه جلوگیری از آلودگی هوای ناشی از تردد وسایل نقلیه موتوری و حمل و نقل درون شهری در محدوده و حریم شهرها مندرج در فصل دوم قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا و آئین نامه های آن به شهرداری محول می شود.

ماده ۳۵- شهرداری مکلف است خودروهای سبک و سنگین و وسایل نقلیه عمومی خود و سازمان ها و موسسات و اشخاص حقیقی و حقوقی تحت نظارت خود را که موجبات آلودگی هوای شهر را فراهم می نمایند بر حسب مورد تعمیر و آلودگی آنها را رفع و یا موظف به رفع آلودگی وسایل نقلیه مذکور بنماید.

ماده ۳۶- مسئولیت کشف و تعقیب جرایم آلودگی هوا ناشی از قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوادر محدوده و حریم شهر بر عهده شهرداری است، همچنین شهرداری در اجرای قانون مذکور در شهر بر حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی است.

ماده ۳۷- در صورتیکه ماموران شهرداری در جرایم موضوع قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مشارکت، معاونت یا همکاری داشته و یا گزارش خلاف واقع ارائه نمایند علاوه بر محکومیت در هیات رسیدگی به تخلفات اداری به حداکثر مجازات های مقرر در قانون مذکور محکوم خواهند شد.

ماده ۳۸- معادل بیست در صد از درآمد های حاصل از اجرای قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا موضوع ماده ۳۴ قانون مذکور در هر سال در اختیار شهرداری قرار میگیرد تا صرف جلوگیری از آلودگی هوای شهر شود.

ماده ۳۹- شهرداری موظف است به منظور حفظ محیط زیست شهری و جلوگیری از آلودگی ها نسبت به تدوین عوارض زیست محیطی از جمله اخذ عوارض از خودروهایی که بیش از هفت سال از ساخت آنها می گذرد برای تصویب در شورای اسلامی شهر اقدام نماید.

۵ - آلودگی صوتی

ماده ۴۰- شهرداری ضمن شناسایی منابع و کانون های تولید و انتشار آلودگی صوتی در محدوده و حریم شهر و تعیین میزان آلودگی این منابع بر اساس استاندارد های سازمان حفاظت محیط زیست با اخطار به مسولین و عاملین آلودگی صوتی مهلت مناسبی را برای رفع آلودگی تعیین خواهد نمود ، پس از انقضای مهلت تعیین شده در صورتیکه آلودگی صوتی به قوت خود باقی باشد شهرداری نسبت به جلوگیری از آلودگی مذکور بر اساس قوانین و مقررات مربوط از جمله قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا اقدام خواهد نمود.

ماده ۴۱ - کانون ها و منابع تولید و انتشار آلودگی صوتی در شهر ها بدون حصر موارد زیر : عبارتند از : کارخانجات و کارگاه ها ، وسایل نقلیه موتوری ، پایانه های حمل و نقل ، توقف گاه ها و تعمیر گاه های وسایل نقلیه موتوری ، خروج صداهای ناهنجار از موتورسیکلت ها ، آن دسته از واحد های صنفی که فعالیت آنها توأم با آلودگی صوتی است ، ژنراتورها ، استقرار بلند گو ها در اماکن عمومی و محوطه های غیر سرپوشیده ، فعالیت های عمرانی و ساختمانی نظیر تخلیه تیرآهن های ساختمان سازی در خیابان ها و اماکن عمومی.

ماده ۴۲-- شهرداری مجاز است در اجرای وظایف و تکالیف مقرر در این قانون هر زمان که لازم بداند از کانون ها و منابع آلودگی صوتی در محدوده و حریم شهر بازدید و بازرسی بعمل آورد. در صورت ممانعت مسولین و عاملین آلودگی از انجام بازرسی و یا خودداری از رفع آلودگی صوتی متخلفین بر حسب مورد به مجازات های مقرر در مواد ۳۰ و ۳۲ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا محکوم خواهند شد.

ماده ۴۳- تاسیس و استقرار پایانه ها و توقف گاه ها و تعمیر گاه های وسایل نقلیه موتوری ، کارگاه ها و واحد های صنفی آلاینده صوتی در محدوده و حریم شهر ها موقوف به رعایت حد مجاز و استاندارد های آلودگی صوتی مصوب می باشد. شهرداری موظف است از استقرار واحدهای مذکور که مغایر با استاندارد های آلودگی صوتی باشند جلوگیری نموده و یا از صدور مجوزهای مربوط در این موارد خودداری نماید.

ماده ۴۴- شهرداری موظف است تدابیر و روش های کنترل آلودگی صوتی را بر مبنای استانداردهای محیطی مذکور تهیه و پس از تصویب شورای اسلامی شهر به مورد اجرا بگذارد.

و- سایر موارد

ماده ۴۵- ایجاد آلودگی نوری بیش از حد مجاز مقرر در استانداردهای زیست محیطی ممنوع است

ماده ۴۶- شهرداری موظف است ضمن اتخاذ تدابیر لازم برای کنترل آلودگی نوری در معابر و اماکن عمومی در محدوده و حریم شهرها از نصب و استفاده از هرگونه منبع مولد آلودگی از جمله نورافکن و پروژکتورهای قوی و چراغ های پر نور غیر استاندارد در معابر و اماکن عمومی و همچنین نقاطی که موجب کاهش دید رانندگان و یا ایجاد مزاحمت و مشکلات بینایی در شهروندان میشود جلوگیری به عمل آورد. استانداردهای آلودگی نوری در شهرها توسط سازمان حفاظت محیط زیست و مشارکت وزارت کشور و شهرداری تهران تهیه و به تصویب شورای عالی محیط زیست میرسد.

ماده ۴۷- مسولیت زیبا سازی محیط زیست در محدوده و حریم شهر و ممانعت از ایجاد تاسیسات و بناها و جلوگیری از ساخت و سازهای نا زیبا و نامتناسب با الگوها و استانداردهای زیبا سازی که موجب آلودگی منظر یا آلودگی بصری شود بر عهده شهرداری می باشد صدور پایان کار ساختمان و هرگونه مجوز یا تاییدیه در این موارد از طرف شهرداری موقوف به رعایت استانداردهای مذکور می باشد . تبصره - تعریف آلودگی بصری و استانداردهای آلودگی مذکور و همچنین مقررات مربوط به جلوگیری از آلودگی بصری توسط سازمان حفاظت محیط زیست ، وزارت کشور و شهرداری تهران تهیه و به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران میرسد .

ماده ۴۸- ایجاد و انتشار امواج رادیویی مضر و پرتوهای غیر یونیزه (اشعه غیر رادیواکتیو) از جمله پارازیت های با بیش از حد مجاز استانداردهای مقرر که موجبات آلودگی محیط زیست را فراهم نموده و سلامت شهروندان را به مخاطره می اندازد ممنوع است. کلیه اشخاص که منابع تولید و انتشار اینگونه امواج

ویژگی‌های مضر را در اختیار دارند موظفند ضمن توقف انتشار آنها، حداکثر ظرف ششماه از تاریخ تصویب این قانون نسبت به تطبیق فرکانس‌های تولید و انتشار امواج با استاندارد‌های مجاز اقدام نمایند.

ماده ۴۹- سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کشور و ارتباطات و فن آوری اطلاعات ایران و شهرداری تهران استاندارد‌های موضوع این ماده و مقررات مربوط به کنترل آلودگی ناشی از اینگونه منابع زیان آور بر سلامت شهروندان را تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسانید.

ماده ۵۰- شهرداری موظف است از استقرار و فعالیت واحدهایی که موجبات تولید آلودگی بویائی برای ساکنان محل را فراهم مینمایند مانند واحدهای دامداری، مرغ داری، نگهداری احشام و طیور، روده پاک کنی و چرم سازی و سایر محل‌های کسب و خرید و فروش حیوانات مذکور که تولید بوی نامطبوع می‌نمایند در محدوده و حریم شهر جلوگیری به عمل آورد و واحدها یا فعالیت‌هایی را که قبل از تصویب این قانون دایر و به کار اشتغال داشته‌اند به خارج از شهر منتقل نماید.

ماده ۵۱- مالکیت عرصه و اعیان حریم و حاشیه رودخانه‌های دائمی و فصلی و همچنین حریم و محوطه مسیل‌ها و رود دره‌های واقع در محدوده و حریم شهر به شهرداری واگذار میشود. شهرداری موظف است آنها را به نحوی برنامه‌ریزی، طراحی، ساماندهی و اجرا ویا احیا نماید که با زیبا ساختن محیط، ایجاد بوستان‌های طبیعی و فضا‌های مناسب زیست محیطی شرایط لازم برای استفاده شهروندان از فضای مذکور در جهت گذران اوقات فراغت، تفریح و تفرج فراهم شود. تخصیص اینگونه فضاها و محوطه‌ها به کاربری‌های غیرفضای سبز از قبیل مسکونی، تجاری، صنعتی، خدماتی، بهداشتی و امثال آنها ممنوع می‌باشد.

تبصره - امور مربوط به هیدرولوژی رودخانه‌های دائمی و نظارت بر توزیع آب این رودخانه‌ها در محدوده و حریم شهر کماکان بر عهده وزارت نیرو است.

ماده ۵۲- شهرداری موظف است نسبت به حفاظت محیط زیست کوهستان‌ها و چشمه‌ها و آبشارهای طبیعی واقع در محدوده و حریم شهر و جلوگیری از هرگونه ساخت و ساز در آنها و تجاوز و تخریب در اکوسیستم‌های کوهستانی جلوگیری بعمل آورد و همچنین با احیای وضعیت طبیعی و سامان‌دهی و زیبا سازی دامنه‌ها زمینه گردش‌گری و طبیعت گردی برای شهروندان را در این محیط‌ها فراهم نماید.

ماده ۵۳- تولید کنندگان و عرضه کنندگان محصولات دست ورزی شده یا تراریخته مانند میوه و صیفی که تولید، توزیع و عرضه آن‌ها توسط مراجع ذیصلاح بلامانع تشخیص داده شده است مکلفند نسبت به تفکیک محصولات تراریخته از محصولات به عمل آمده طبیعی (ارگانیک) هنگام عرضه در میادین میوه و ترهبار و فروشگاه‌ها در محدوده و حریم شهر اقدام نموده و ضمن الصاق برچسب بر روی این محصولات یا هر طریق دیگر به نحوی اطلاع رسانی کنند که تفاوت این دو نوع محصول برای خریداران و استفاده کنندگان به طور آشکار قابل تشخیص باشد. نظارت بر اجرای این ماده بر عهده شهرداری می‌باشد.

دستورالعمل نحوه اجرای این ماده مشترکا توسط سازمان حفاظت محیط زیست ، وزارت جهاد کشاورزی ، وزارت کشور (سازمان شهرداری ها) و شهرداری تهران تهیه و به تصویب کمیته ملی ایمنی زیستی خواهد رسید.

ماده ۵۴ – شهرداری موظف است نسبت به شناسایی و نظارت بر اماکن و محل های نگهداری، عرضه و خریدوفروش حیوانات وحشی اقدام و ازفعالیت کسانی که بصورت غیر مجاز و برخلاف مقررات و ضوابط سازمان حفاظت محیط زیست مبادرت به نگهداری و خرید و فروش حیوانات مذکور میکنند جلوگیری نماید.

ماده ۵۵ – شهرداری موظف است نسبت به برنامه ریزی ، ساماندهی و انجام اقدامات لازم درزمینه شناسایی ، جمع آوری و دفع سگهای ولگرد، موش و سایر حیوانات موزی و زیانکار در سطح شهر و محدوده آن مبادرت نماید.

ماده ۵۶ – شهرداری موظف است با تشکیل ستاد مشارکت مردمی زیست محیطی در سازمان مرکزی و در صورت اقتضا در مناطق تابعه نسبت به جلب مشارکت عمومی برای حفاظت محیط زیست شهری و همچنین حمایت از سازمان های مردم نهاد زیست محیطی و استفاده از نظرات و خدمات آنها در زمینه مدیریت محیط زیست شهری اقدام کند .

ستادهای مشارکت مردمی زیست محیطی مسئولیت آموزش های زیست محیطی و آگاه سازی شهروندان در زمینه حفظ و حمایت از محیط زیست شهری را نیز بر عهده خواهند داشت .

۵۷ – شهرداری موظف است همه ساله وضعیت محیط زیست شهری به همراه گزارش عملکرد زیست محیطی خود را که در اجرای تکالیف مقرر در این قانون بر عهده دارد به شورای شهر و سازمان حفاظت محیط زیست ارایه نموده و مراتب را به طرق مقتضی به اطلاع شهروندان برساند.